

ZBIOROWE PRAWO PRACY

Komentarz

redakcja naukowa Krzysztof W. Baran

Krzysztof W. Baran, Daniel Książek, Jacek Męcina
Anna Musiała, Jan Piątkowski, Łukasz Pisarczyk
Iwona Sierocka, Artur Tomanek, Marcin Wujczyk
Alina Wypych-Żywicka

KOMENTARZE

ZBIOROWE PRAWO PRACY

Komentarz

redakcja naukowa Krzysztof W. Baran

Krzysztof W. Baran, Daniel Książek, Jacek Męcina
Anna Musiała, Jan Piątkowski, Łukasz Pisarczyk
Iwona Sierocka, Artur Tomanek, Marcin Wujczyk
Alina Wypych-Żywicka

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 15 czerwca 2016 r.

Recenzent

Dr hab. Mirosław Włodarczyk, prof. UŁ

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Rybczyńska

Łamanie

Andrzej Gudowski

Indeks rzeczowy

Dominika Zielińska

Piotr Sekulski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font with a small heart above the 'i'. Below the text is a decorative horizontal line with a wavy, scalloped pattern.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-264-8708-8

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	17
Wprowadzenie	23
Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych	25
Rozdział 1. Przepisy ogólne.....	27
Art. 1. [Pojęcie związku zawodowego].....	27
Art. 2. [Wolności związkowe].....	37
Art. 3. [Zakaz dyskryminacji ze względu na status związkowy]	44
Art. 4. [Reprezentacyjna funkcja związków zawodowych]	47
Art. 5. [Reprezentacja na forum międzynarodowym].....	49
Art. 6. [Cele związków zawodowych].....	51
Art. 7. [Reprezentacja interesów pracowników].....	52
Art. 8. [Kontrola przestrzegania prawa]	56
Art. 9. [Swoboda określania struktur związków zawodowych]	58
Art. 10. [Członkostwo w związkach zawodowych]	62
Art. 11. [Status federacji i konfederacji związkowych]	64
Rozdział 2. Tworzenie związków zawodowych	66
Art. 12. [Uchwała o utworzeniu związku zawodowego].....	66
Art. 13. [Statut związku zawodowego].....	70
Art. 14. [Rejestracja w KRS].....	77
Art. 15. [Osobowość prawna]	81
Art. 16. [Zmiana statutu]	83
Art. 17. [Skreślenie związku zawodowego z rejestru].....	87
Art. 18. [Postępowanie w zakresie rejestracji]	97
Rozdział 3. Uprawnienia związków zawodowych	103
Art. 19. [Opiniowanie projektów aktów prawnych]	103
Art. 19 ¹ . [Zakres uprawnień organizacji związkowej]	108
Art. 20. [Wnioskowanie o zmiany w prawie].....	110
Art. 21. [Prawo do rokowań zbiorowych]	112
Art. 22. (uchylony)	114
Art. 23. [Kontrola przestrzegania prawa]	114
Art. 24. [Prowadzenie działalności gospodarczej]	118

Art. 25.	[Zwolnienia od pracy działaczy]	120
Art. 25 ¹ .	[Uprawnienia]	125
Rozdział 4.	Zakładowa organizacja związkowa	129
Art. 26.	[Uprawnienia]	129
Art. 26 ¹ .	[Przejęcie zakładu na nowego pracodawcę; konsultacja związkowa]	139
Art. 27.	[Zakładowy fundusz socjalny]	142
Art. 28.	[Prawo do informacji]	145
Art. 29.	[Badanie stanu bezpieczeństwa pracy]	147
Art. 30.	[Reprezentowanie przez związek]	150
Art. 31.	[Zwolnienie od świadczenia pracy działaczy związkowych]	165
Art. 32.	[Ochrona trwałości stosunku pracy działaczy związkowych]	175
Art. 33.	[Obowiązki organizacyjne pracodawcy]	193
Art. 33 ¹ .	[Składka związkowa]	195
Art. 34.	[Status prawny międzyzakładowej organizacji związkowej]	197
Art. 34 ¹ .	[Koszty funkcjonowania międzyzakładowej organizacji związkowej]	200
Art. 34 ² .	[Ochrona stosunku pracy działaczy międzyzakładowej organizacji związkowej]	203
Rozdział 5.	Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy	207
Art. 35.	[Przepisy karne]	207
Art. 36.	[Kontrola legalności funkcjonowania związków zawodowych]	210
Rozdział 6.	Przepisy szczególne	216
Art. 37.	[Spory zbiorowe]	216
Art. 38.	[Przepis szczególny]	218
Art. 39.	[Kasy zapomogowo-pożyczkowe]	220
Rozdział 7.	Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe	222
Art. 40–44.	(pominięte)	222
Art. 45.	[Nieruchomości Zrzeszenia Związków Zawodowych]	222
Art. 46.	[Rejestracja przed wejściem w życie ustawy]	223
Art. 47.	[Przedłużenie okresu zwolnienia od pracy]	223
Art. 48.	[Przepis derogacyjny]	223
Art. 49.	[Wejście w życie ustawy]	223
Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców		225
Rozdział 1.	Przepisy ogólne	227
Art. 1.	[Wolność zrzeszania]	227
Art. 2.	[Federacje i konfederacje]	254
Art. 3.	[Samorządność i niezależność]	259
Art. 4.	[Zakaz ingerencji w działalność związków zawodowych]	262
Art. 5.	[Zadania organizacji pracodawców]	264
Art. 6.	[Majątek organizacji pracodawców]	274

Rozdział 2. Tworzenie związków pracodawców	276
Art. 7. [Powstanie związku pracodawców].....	276
Art. 8. [Statut związku pracodawców].....	278
Art. 9. [Rejestracja w KRS].....	282
Art. 10. [Osobowość prawna]	289
Art. 11. [Zmiana statutu]	290
Art. 12. [Skreślenie związku pracodawców z rejestru].....	294
Art. 13. [Postępowanie w zakresie rejestracji]	296
Art. 14. [Stosowanie przepisów do federacji i konfederacji].....	299
Rozdział 3. Uprawnienia organizacji pracodawców	302
Art. 15. [Podstawowe prawa organizacji pracodawców]	302
Art. 16. [Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych]	307
Art. 16 ¹ . [Opiniowanie dokumentów konsultacyjnych UE]	314
Art. 16 ² . [Wnioski o wydanie lub zmianę aktu prawnego].....	317
Art. 17. [Rokowania zbiorowe i układy zbiorowe pracy]	323
Art. 18. [Działalność gospodarcza i zwolnienia podatkowe]	350
Rozdział 4. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy	354
Art. 19. [Działalność związku pracodawców niezgodna z ustawą].....	354
Rozdział 5. Przepisy przejściowe i końcowe	360
Art. 20. [Rejestracja przed wejściem w życie ustawy].....	360
Art. 21. [Wejście w życie ustawy]	361
Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych	363
Rozdział 1. Przepisy ogólne.....	365
Art. 1. [Przedmiot sporu zbiorowego].....	365
Art. 2. [Strony sporu zbiorowego]	369
Art. 3. [Reprezentacja pracowników w sporze zbiorowym].....	371
Art. 4. [Zakazy prowadzenia sporów zbiorowych]	374
Art. 5. [Pojęcie pracodawcy].....	377
Art. 6. [Rozszerzenie zakresu podmiotowego ustawy]	379
Rozdział 2. Rokowania.....	381
Art. 7. [Zgłoszenie sporu].....	381
Art. 8. [Podjęcie rokowań].....	386
Art. 9. [Zakończenie rokowań]	391
Rozdział 3. Mediacja i arbitraż	402
Art. 10. [Mediator].....	402
Art. 11. [Wybór mediatora].....	405
Art. 11 ¹ . [Zwolnienie od pracy i wynagrodzenie mediatora].....	409
Art. 12. [Strajk ostrzegawczy]	412
Art. 13. [Zadania mediatora].....	415
Art. 14. [Porozumienie lub protokół rozbieżności]	417
Art. 15. [Prawo do strajku].....	418
Art. 16. [Arbitraż w sporze zbiorowym]	421

Rozdział 4. Strajk	431
Art. 17. [Zasady organizacji strajku]	431
Art. 18. [Dobrowolność udziału w strajku]	438
Art. 19. [Ograniczenia prawa do strajku]	440
Art. 20. [Referendum przedstrajkowe i ogłoszenie strajku]	447
Art. 21. [Status pracodawcy w czasie strajku]	451
Art. 22. [Strajk solidarnościowy]	454
Art. 23. [Status prawny pracownika w czasie strajku]	455
Art. 24. [Fundusz strajkowy]	461
Art. 25. [Inne niż strajk akcje protestacyjne]	463
Rozdział 5. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy	471
Art. 26. [Odpowiedzialność karna i cywilna]	471
Rozdział 6. Przepisy przejściowe i końcowe	483
Art. 27. (pominięty)	483
Art. 28. [Spory wszczęte przed wejściem w życie ustawy]	483
Art. 29. [Wejście w życie ustawy]	483
Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego	485
Rozdział 1. Cele i zadania Rady Dialogu Społecznego	487
Art. 1. [Zadania Rady]	487
Art. 2. [Właściwości Rady]	492
Rozdział 2. Uprawnienia Rady Dialogu Społecznego i jej stron	495
Art. 3. [Porozumienia i wspólne stanowiska Rady]	495
Art. 4. [Rozpatrywanie spraw o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym]	496
Art. 5. [Opiniowanie projektów założeń i projektów aktów prawnych]	499
Art. 6. [Kompetencje Rady Ministrów]	499
Art. 7. [Prawo strony pracowników i prawodawców do przygotowywania wspólnych projektów założeń i projektów aktów prawnych]	501
Art. 8. [Wniosek o przeprowadzenie wysłuchania publicznego]	503
Art. 9. [Wspólne zapytania strony społecznej Rady kierowane do właściwego ministra]	504
Art. 10. [Program działania Rady]	505
Art. 11. [Rozpatrywanie wniosków WRDS]	506
Art. 12. [Stanowiska Rady w sprawach wniesionych przez Radę Ministrów i inne organy]	508
Art. 13. [Prawo strony społecznej Rady do występowania z wnioskiem o wydanie lub zmianę ustawy lub innego aktu prawnego]	508
Art. 14. [Wystąpienie do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego]	510
Art. 15. [Prawo zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych pracy]	511

Art. 16.	[Konsultacje wstępnej prognozy wielkości makroekonomicznych]	513
Art. 17.	[Konsultacje założeń projektu budżetu państwa]	515
Art. 18.	[Opiniowanie projektu ustawy budżetowej]	515
Art. 19.	[Zasady zmiany terminów i konsultacji budżetowych]	516
Art. 20.	[Informacja o przebiegu wykonania ustawy budżetowej]	517
Art. 21.	[Informacja o wykonaniu ustawy budżetowej]	517
Rozdział 3.	Skład i organizacja Rady Dialogu Społecznego	519
Art. 22.	[Skład Rady]	519
Art. 23.	[Zasady reprezentacji i kryteria reprezentatywności organizacji związkowych]	520
Art. 24.	[Zasady i kryteria reprezentatywności organizacji pracodawców]	522
Art. 25.	[Tryb orzekania o reprezentatywności]	524
Art. 26.	[Zasady reprezentacji organizacji pracowników i pracodawców oraz Rady Ministrów]	525
Art. 27.	[Powoływanie członków Rady i ich uprawnienia]	526
Art. 28.	[Zasady podejmowania uchwał trójstronnych na posiedzeniach plenarnych Rady]	529
Art. 29.	[Zasady podejmowania uchwał strony pracowników i pracodawców na posiedzeniach plenarnych Rady]	531
Art. 30.	[Podejmowanie uchwał w drodze głosowania korespondencyjnego]	531
Art. 31.	[Prezydium Rady]	532
Art. 32.	[Wybór i zadania przewodniczącego Rady]	534
Art. 33.	[Posiedzenia Rady i Prezydium Rady]	536
Art. 34.	[Stałe i doraźne zespoły problemowe Rady]	537
Art. 35.	[Jawność posiedzeń Rady]	538
Art. 36.	[Regulamin organizacyjny Rady]	539
Art. 37.	[Biuro Rady]	541
Art. 38.	[Kierowanie pracami Biura Rady]	542
Art. 39.	[Finansowanie funkcjonowania Rady i Biura Rady]	544
Art. 40.	[Kompetencje ministra właściwego ds. pracy w zakresie koordynacji prac strony rządowej w Radzie]	545
Rozdział 4.	Wojewódzkie Rady Dialogu Społecznego	547
Art. 41.	[Zasady tworzenia WRDS]	547
Art. 42.	[Właściwości WRDS]	549
Art. 43.	[Zawieranie porozumień przez strony WRDS]	550
Art. 44.	[Kompetencje WRDS w zakresie rozpatrywania spraw społecznych i gospodarczych]	551
Art. 45.	[Kompetencje WRDS w zakresie wyznaczania osoby z misją dobrej woli]	552
Art. 46.	[Uprawnienia osoby powołanej do prowadzenia misji dobrej woli]	553
Art. 47.	[Skład WRDS]	553

Art. 48. [Posiedzenia plenarne WRDS].....	555
Art. 49. [Prezydium WRDS]	555
Art. 50. [Stanowiska WRDS].....	556
Rozdział 5. Zmiany w przepisach obowiązujących	558
Art. 51–82. [Zmiany w przepisach obowiązujących w zakresie dostosowania nazewnictwa nowych instytucji dialogu społecznego]	558
Rozdział 6. Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe	573
Art. 83. [Pierwszy skład Rady]	573
Art. 84. [Zasady uchylecia ustawy o Trójstronnej Komisji].....	573
Art. 85. [Właściwość Rady dla prowadzonych postępowań]	574
Art. 86. [Utrzymanie orzeczeń o reprezentatywności].....	575
Art. 87. [Ocena funkcjonowania przepisów ustawy oraz rekomendacje zmian]	575
Art. 88. [Finansowanie Rady i limity wydatków]	576
Art. 89. [Uchylenie ustawy]	577
Art. 90. [Vacatio legis]	577
Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy	579
Dział pierwszy. Przepisy ogólne	581
Rozdział I. Przepisy wstępne	581
Art. 9 ¹ . [Zawieszenie stosowania zakładowych przepisów prawa pracy]	581
Dział drugi. Stosunek pracy.....	589
Rozdział I. Przepisy ogólne.....	589
Art. 23 ^{1a} . [Wyjątkowe stosowanie mniej korzystnych warunków zatrudnienia]	589
Dział jedenasty. Układy zbiorowe pracy	592
Rozdział I. Przepisy ogólne.....	592
Art. 238. [Organizacje związkowe – definicje].....	592
Art. 239. [Zakres podmiotowy układu zbiorowego].....	596
Art. 240. [Treść układu zbiorowego]	604
Art. 241. (uchylony)	611
Art. 241 ¹ . [Zakres zobowiązań]	611
Art. 241 ² . [Rokowania]	613
Art. 241 ³ . [Zasady prowadzenia rokowań]	617
Art. 241 ⁴ . [Informacja o sytuacji ekonomicznej pracodawcy]	621
Art. 241 ⁵ . [Zasady i forma zawarcia układu].....	624
Art. 241 ⁶ . [Wykładnia postanowień układu].....	626
Art. 241 ⁷ . [Zasady rozwiązywania i wypowiedzania układu].....	628
Art. 241 ⁸ . [Stosowanie postanowień układu po przejściu zakładu pracy].....	633
Art. 241 ⁹ . [Protokoły dodatkowe do układów].....	638
Art. 241 ¹⁰ . [Porozumienie o stosowaniu układu]	641
Art. 241 ¹¹ . [Obowiązek wpisu układu do rejestru].....	644

Art. 241 ¹² . [Termin wejścia układu w życie]	649
Art. 241 ¹³ . [Stosowanie postanowień układu]	651
Rozdział II. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy	657
Art. 241 ¹⁴ . [Ponadzakładowy układ zbiorowy – strony]	657
Art. 241 ^{14a} . [Rokowania i zawarcie ponadzakładowego układu]	659
Art. 241 ¹⁵ . [Inicjatywa zawarcia ponadzakładowego układu]	661
Art. 241 ¹⁶ . [Wspólna reprezentacja pracowników]	663
Art. 241 ¹⁷ . [Reprezentatywna organizacja związkowa]	666
Art. 241 ¹⁸ . [Rozszerzenie stosowania ponadzakładowego układu]	672
Art. 241 ¹⁹ . [Przechodzenie praw i obowiązków organizacji związkowych]	678
Art. 241 ²⁰ . (uchylony)	682
Art. 241 ²¹ . (uchylony)	682
Rozdział III. Zakładowy układ zbiorowy pracy	682
Art. 241 ²² . (uchylony)	682
Art. 241 ²³ . [Zakres podmiotowy układu zakładowego]	682
Art. 241 ²⁴ . [Inicjatywa zawarcia układu]	685
Art. 241 ²⁵ . [Wspólna reprezentacja pracowników]	685
Art. 241 ^{25a} . [Reprezentatywna organizacja związkowa]	688
Art. 241 ²⁶ . [Ograniczenia co do treści postanowień układu]	690
Art. 241 ²⁷ . [Zawieszenie stosowania układu]	693
Art. 241 ²⁸ . [Rokowania i zawarcie układu zakładowego]	698
Art. 241 ²⁹ . [Skutki połączenia lub rozwiązania organizacji związkowych]	702
Art. 241 ³⁰ . [Międzyzakładowa organizacja związkowa]	703
Ustawa z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników	
i przeprowadzaniu z nimi konsultacji	705
Art. 1. [Zakres zastosowania ustawy]	707
Art. 2. [Słownik ustawowy]	725
Art. 3. [Skład rady pracowników]	728
Art. 4. [Powstanie rady pracowników]	732
Art. 5. [Porozumienie z radą pracowników]	737
Art. 6. [Koszty wyboru i działalności rady pracowników]	745
Art. 7. [Liczba zatrudnionych pracowników]	751
Art. 8. [Wniosek o zorganizowanie wyborów]	755
Art. 9. [Czynne i bierne prawo wyborcze]	759
Art. 10. [Wybory członków rady pracowników]	762
Art. 11. [Funkcjonowanie rady pracowników]	768
Art. 12. [Ustanie członkostwa w radzie]	772
Art. 13. [Prawo do informacji]	777
Art. 14. [Procedura konsultacyjna z radą pracowników]	784
Art. 15. [Eksperti rady pracowników]	790
Art. 16. [Ograniczenie prawa do informacji]	792
Art. 17. [Szczególne uprawnienia członków rady pracowników]	800
Art. 18. [Poinformowanie o wyborze rady pracowników]	809
Art. 19. [Odpowiedzialność karna]	810

Art. 20.	[Kompetencje rady pracowniczej przedsiębiorstwa państwowego].....	814
Art. 21.	[Kompetencje rady pracowniczej przedsiębiorstwa mieszanego].....	815
Art. 22.	[Kompetencje rady pracowniczej w przedsiębiorstwie „Porty Lotnicze”].....	815
Art. 23.	[Ochrona członków rady pracowników w ramach zwolnień grupowych].....	816
Art. 24.	[Porozumienie dotyczące informowania pracowników].....	817
Art. 25.	[Obowiązki szczególne].....	820
Art. 26.	[Reguły intertemporalne].....	821
Art. 27.	[Przegląd przepisów ustawy].....	821
Art. 28.	[Wejście w życie ustawy].....	822
Ustawa z dnia 5 kwietnia 2002 r. o europejskich radach zakładowych		823
Rozdział 1. Przepisy ogólne.....		825
Art. 1.	[Przedmiot i zakres stosowania ustawy].....	825
Art. 2.	[Definicje].....	834
Art. 3.	[Ustalanie poziomu zatrudnienia].....	840
Art. 4.	[Podmioty sprawujące kontrolę oraz podmioty zależne].....	841
Art. 5.	[Obowiązki zarządu centralnego].....	843
Rozdział 2. Specjalny zespół negocjacyjny.....		845
Art. 6.	[Specjalny zespół negocjacyjny].....	845
Art. 7.	[Podział miejsc w specjalnym zespole negocjacyjnym].....	847
Art. 7a.	[Zmiana struktury przedsiębiorstwa lub grupy].....	848
Art. 8.	[Pracownicy zatrudnieni w jednym zakładzie pracy].....	850
Art. 9.	[Pracownicy zatrudnieni w więcej niż jednym zakładzie pracy].....	855
Art. 10.	[Stosowanie przepisów polskiej ustawy].....	857
Art. 11.	[Członkowie rezerwowi].....	857
Art. 12.	[Wygaśnięcie mandatu członka specjalnego zespołu negocjacyjnego].....	858
Art. 13.	[Informowanie o składzie specjalnego zespołu negocjacyjnego].....	859
Art. 14.	[Funkcjonowanie specjalnego zespołu negocjacyjnego].....	860
Art. 15.	[Techniczne aspekty funkcjonowania specjalnego zespołu negocjacyjnego].....	862
Art. 16.	[Podejmowanie uchwał przez specjalny zespół negocjacyjny].....	863
Rozdział 3. Porozumienie o ustanowieniu europejskiej rady zakładowej lub ustaleniu sposobu informowania i konsultacji.....		866
Art. 17.	[Negocjacje w sprawie zawarcia porozumienia].....	866
Art. 18.	[Porozumienie w sprawie alternatywnych procedur informacyjno-konsultacyjnych].....	868
Art. 19.	[Treść porozumienia w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej].....	869
Art. 19a.	[Obowiązki informacyjne w szczególnych przypadkach].....	874

Rozdział 4. Utworzenie europejskiej rady zakładowej	876
Art. 20. [Przepisy posiłkowe].....	876
Art. 21. [Skład europejskiej rady zakładowej].....	877
Art. 22. [Zmiana proporcji poziomu zatrudnienia]	877
Art. 23. [Członkostwo w europejskiej radzie zakładowej]	879
Art. 24. [Informacja o wyznaczonych członkach europejskiej rady zakładowej].....	880
Art. 25. [Początek działania europejskiej rady zakładowej]	880
Art. 26. (uchylony)	881
Art. 27. [Podejmowanie uchwał przez europejską radę zakładową].....	881
Art. 28. [Uprawnienia europejskiej rady zakładowej]	882
Art. 29. [Spotkania zarządu centralnego z europejską radą zakładową]	882
Art. 30. [Informacja i konsultacja w sytuacjach szczególnych]	884
Art. 31. [Posiedzenia przedstawicieli pracowników].....	885
Art. 32. [Informowanie pracowników]	886
Art. 32a. [Relacja do procedur krajowych]	887
Art. 33. [Pomoc ekspertów]	888
Art. 34. [Koszty funkcjonowania rady]	888
Art. 35. [Rozpoczęcie negocjacji w sprawie zawarcia porozumienia]	889
Rozdział 5. Zakaz ujawniania informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa	891
Art. 36. [Zakaz ujawniania informacji]	891
Rozdział 6. Ochrona przedstawicieli pracowników	894
Art. 37. [Ochrona przedstawicieli pracowników]	894
Rozdział 7. Inne obowiązujące porozumienia w sprawie informowania pracowników i konsultacji z pracownikami	899
Art. 38. [Obowiązujące porozumienia w sprawie informowania i konsultowania pracowników]	899
Rozdział 8. Przepisy karne.....	901
Art. 39. [Przepisy karne].....	901
Art. 40. [Postępowanie w sprawie o wykroczenie]	902
Rozdział 9. Zmiana w przepisach obowiązujących	902
Art. 41. (pominięty)	902
Rozdział 10. Przepis końcowy	903
Art. 42. [Wejście w życie ustawy]	903
Ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy.....	905
Rozdział 1. Przepisy ogólne.....	907
Art. 1. [Cele społecznej inspekcji]	907
Art. 2. [Rozwinięcie].....	910
Art. 3. [Struktura społecznej inspekcji pracy]	911
Rozdział 2. Zadania i organizacja społecznej inspekcji pracy.....	913
Art. 4. [Uprawnienia społecznych inspektorów].....	913
Art. 5. [Społeczny inspektor].....	922

Art. 6.	[Inspektor – wybór, odwołanie].....	925
Art. 7.	[Inspektor – odwołanie, zrzeczenie się]	931
Rozdział 3. Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy		933
Art. 8.	[Uprawnienia]	933
Art. 9.	[Informowanie o uchybieniach].....	935
Art. 10.	[Czasowe odsunięcie pracownika].....	936
Art. 11.	[Zalecenie inspektora; sprzeciw kierownika zakładu]	937
Art. 12.	[Księga zaleceń].....	940
Art. 13.	[Ochrona stosunku pracy inspektora].....	941
Art. 14.	[Obowiązki zakładu pracy]	945
Art. 15.	[Czas pracy; wynagrodzenie].....	946
Art. 16.	[Wytyczne do działalności inspektorów]	950
Rozdział 4. Współdziałanie społecznej inspekcji pracy z Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy.....		952
Art. 17.	[Współdziałanie z innymi organami]	952
Art. 18.	[Pomoc PIP]	953
Art. 19.	[Wniosek o przeprowadzenie kontroli].....	956
Art. 20.	[Udział w kontroli]	957
Art. 21.	[Pomoc innych organów]	958
Rozdział 5. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów o społecznej inspekcji pracy.....		961
Art. 22.	[Grzywna]	961
Rozdział 6. Przepisy przejściowe i końcowe		963
Art. 23.	[Wytyczne do wyborów]	963
Art. 24.	[Odpowiednie stosowanie]	966
Art. 25.	[Pełnienie funkcji].....	967
Art. 26.	[Derogacja]	968
Art. 27.	[Wejście w życie ustawy]	968
Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników		969
Art. 1.	[Zakres regulacji]	971
Art. 2.	[Konsultacje dotyczące grupowego zwolnienia].....	982
Art. 3.	[Porozumienie w sprawie grupowego zwolnienia].....	992
Art. 4.	[Zawiadomienie powiatowego urzędu pracy o ustaleniach dotyczących grupowego zwolnienia]	999
Art. 5.	[Wypowiadanie stosunków pracy w ramach grupowego zwolnienia]	1002
Art. 6.	[Termin wypowiedzenia i rozwiązania stosunku pracy w ramach grupowego zwolnienia].....	1010
Art. 7.	[Grupowe zwolnienie z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy].....	1012

Art. 8.	[Odprawa pieniężna z tytułu rozwiązania stosunku pracy w ramach grupowego zwolnienia].....	1015
Art. 9.	[Ponowne zatrudnienie pracownika zwolnionego w ramach grupowego zwolnienia].....	1025
Art. 10.	[Zwolnienia indywidualne z przyczyn niedotyczących pracowników]	1029
Art. 11.	[Wylączenie stosowania przepisów ustawy].....	1040
Art. 12.	[Stosowanie przepisów kodeksu pracy].....	1041
Art. 13–27.	(pominięte)	1045
Art. 28.	[Przepis przejściowy]	1046
Art. 29.	[Przepis derogacyjny]	1046
Art. 30.	[Wejście w życie ustawy]	1046
Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych		
		1047
Rozdział 1.	Przepisy ogólne.....	1049
Art. 1.	[Przepisy ogólne].....	1049
Art. 2.	[Definicje].....	1053
Rozdział 2.	Tworzenie Funduszu	1060
Art. 3.	[Obowiązek tworzenia ZFŚS]	1060
Art. 4.	[Dowolność tworzenia ZFŚS i kształtowania wysokości odpisu na ZFŚS].....	1067
Art. 5.	[Coroczny odpis podstawowy]	1068
Art. 5a.	[Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2012 r.].....	1073
Art. 5b.	[Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2013 r.].....	1073
Art. 5c.	[Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2014 r.].....	1073
Art. 5d.	[Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2015 r.].....	1073
Art. 5e.	[Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2016 r.].....	1073
Art. 6.	[Odpisy i zwiększenia]	1074
Art. 6a.	[Pracodawca rozpoczynający działalność w roku kalendarzowym a ZFŚS].....	1077
Art. 7.	[Zwiększenia środków ZFŚS].....	1078
Art. 8.	[Kryteria przyznawania ulg i świadczeń oraz ustalania wysokości dopłat]	1082
Art. 9.	[Wspólna działalność socjalna pracodawców].....	1092
Art. 10.	[Administrowanie środkami ZFŚS]	1095
Art. 11.	[Środki ZFŚS niewykorzystane w danym roku].....	1097
Art. 12.	[Odrębny rachunek bankowy dla środków ZFŚS].....	1098
Art. 12a.	[Odpowiedzialność za niewykonywanie przepisów ustawy o ZFŚS].....	1099
Rozdział 3.	Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.....	1102
Art. 13–19.	(pominięte)	1102
Art. 20.	[Zakres stosowania przepisów ustawy]	1102
Art. 21.	[Transfer niewykorzystanych środków].....	1102

Art. 21a. [Stosowanie ustawy w spółdzielniach rolniczych]	1102
Art. 22. [Przepis derogacyjny]	1102
Art. 23. [Wejście w życie ustawy]	1102
Bibliografia	1103
Indeks rzeczowy	1129

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 94/45/WE – dyrektywa Rady 94/45/WE z dnia 22 września 1994 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Rady Zakładowej lub trybu informowania i konsultowania pracowników w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz. Urz. WE L 254 z 30.09.1994, s. 64 z późn. zm.)
- dyrektywa 98/59/WE – dyrektywa 98/59/WE z dnia 20 sierpnia 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych (Dz. Urz. WE L 225 z 12.08.1998, s. 16)
- dyrektywa 2002/14/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/14/WE z dnia 11 marca 2002 r. ustanawiająca ogólne warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej (Dz. Urz. WE L 80 z 23.03.2002, s. 29)
- dyrektywa 2009/38/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/38/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz. Urz. UE L 122 z 16.05.2009, s. 28 z późn. zm.)
- EKS – Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.)
- Karta Nauczyciela – ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

- konwencja nr 87 – Konwencja nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 125, załącznik)
- konwencja nr 98 – Konwencja nr 98 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 126, załącznik)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23).
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- pr. restrukt. – ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978 z późn. zm.)
- pr. stow. – ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.)
- pr. upadł. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.)
- rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia rejestrów – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1667 z późn. zm.)
- rozporządzenie w sprawie trybu postępowania przed kolegiami arbitrażu społecznego – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1991 r. w sprawie trybu postępowania przed kolegiami arbitrażu społecznego (Dz. U. Nr 73, poz. 324)
- rozporządzenie w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy (Dz. U. Nr 71, poz. 336)
- rozporządzenie w sprawie wynagradzania mediatorów – rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie warunków wynagradzania mediatorów z listy ustalonej przez ministra właściwego do spraw pracy (Dz. U. Nr 269, poz. 2673)

TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 47)
u.e.r.z.	– ustawa z dnia 5 maja 2002 r. o europejskich radach zakładowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1146 z późn. zm.)
u.i.p.p.k.	– ustawa z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz. U. Nr 79, poz. 550 z późn. zm.)
u. KRS	– ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 687)
u.k.s.c.	– ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 623)
u.o.d.o.	– z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2135 z późn. zm.)
u.o.i.n.	– ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228 z późn. zm.)
u.o.p.	– ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2029)
u.p.d.o.p.	– ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)
u. PIP	– ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 640 z późn. zm.)
u.r.d.s./ustawa o Radzie Dialogu Społecznego	– ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240)
u.r.s.z.	– ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 295 z późn. zm.)
u.s.d.g.	– ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.)
u.s.i.p.	– ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 567)
ustawa antykryzysowa	– ustawa z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 125, poz. 1035 z późn. zm.)
ustawa nowelizująca z 2000 r.	– ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 1127 z późn. zm.)
ustawa o Trójstronnej Komisji	– ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.)

- ustawa wypadkowa – ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1242 z późn. zm.)
- u.z.f.ś.s./ustawa o ZFŚS – ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 800)
- u.z.g./ustawa o zwolnieniach grupowych – ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 192 z późn. zm.)
- u.z.n.k. – ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 z późn. zm.)
- u.z.z. – ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1881)
- ZEKS – Zrewidowana Europejska Karta Społeczna, otwarta do podpisu 3 maja 1996 r.

Czasopisma i publikatory

- Biul. SAKa – Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach
- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- Dz. U. – Dziennik Ustaw
- Dz. Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- Dz. Urz. WE – Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP-Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- M.P. – Monitor Polski
- Mon. Pod. – Monitor Podatkowy
- Mon. Praw. – Monitor Prawniczy
- MPP – Monitor Prawa Pracy
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAiWSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
- OSNAP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSNAPiUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

---

OSNCP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	- Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPİKA	- Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	- Orzecznictwo TK, Seria A
OTK-B	- Orzecznictwo TK, Seria B
PiP	- Państwo i Prawo
PiZS	- Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPH	- Przegląd Prawa Handlowego
PPiPS	- Prawo Pracy i Prawo Socjalne
Pr. Gosp.	- Prawo Gospodarcze
Pr. Pracy	- Prawo Pracy
Pr. Spółek	- Prawo Spółek
Prok. i Pr.	- Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkl.	- Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	- Przegląd Sądowy
PUG	- Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
SC	- Studia Cywilistyczne
SI	- Studia Iuridica
Sł. Prac.	- Służba Pracownicza
SP	- Studia Prawnicze
SPE	- Studia Prawno-Ekonomiczne

Inne

BCC	- Business Centre Club
bhp	- bezpieczeństwo i higiena pracy
CEEP	- Europejska Organizacja Pracodawców Sektora Publicznego
CEiIDG	- Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
ECR	- European Court Reports
ETPC	- Europejski Trybunał Praw Człowieka
FUS	- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
FZZ	- Forum Związków Zawodowych
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
KRS	- Krajowy Rejestr Sądowy
LEX	- System Informacji Prawnej LEX
MOP	- Międzynarodowa Organizacja Pracy

MPIPS	- Ministerstwo (Minister) Pracy i Polityki Społecznej
MRPIPS	- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NBP	- Narodowy Bank Polski
NIK	- Najwyższa Izba Kontroli
NSA	- Naczelny Sąd Administracyjny
NSZZ „Solidarność”	- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
OECD	- Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
ONZ	- Organizacja Narodów Zjednoczonych
OPZZ	- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
OSR	- ocena skutków regulacji
PIP	- Państwowa Inspekcja Pracy
PKD	- Polska Klasyfikacja Działalności
RDS	- Rada Dialogu Społecznego
RM	- Rada Ministrów
SA	- sąd apelacyjny
SIP	- społeczna inspekcja pracy
SN	- Sąd Najwyższy
TK	- Trybunał Konstytucyjny
TSUE	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
TZB	- Trójstronne Zespoły Branżowe
UDT	- Urząd Dozoru Technicznego
UE	- Unia Europejska
UOKiK	- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WKDS	- wojewódzka komisja dialogu społecznego
WRDS	- wojewódzka rada dialogu społecznego
WSA	- Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZFŚS	- zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
ZNP	- Związek Nauczycielstwa Polskiego
ZRP	- Związek Rzemiosła Polskiego
ZUS	- Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wprowadzenie

Zbiorowe prawo pracy reguluje kolektywne prawa i obowiązki podmiotów funkcjonujących w stosunkach pracy. W praktyce odnosi się ono do relacji pomiędzy reprezentującymi pracowników związkami zawodowymi i organami partycypacyjnymi a pracodawcami i skupiającymi ich organizacjami oraz pomiędzy tymi podmiotami a organami władzy i administracji publicznej. Znajomość zbiorowego prawa pracy wydaje się na tle praktyki ciągle ograniczona. Należy pamiętać, że ten dział prawa pracy podlega nieustannie silnej kinetyce procesów społecznych.

Komentarz obejmuje zgodnie z dyrektywą kompleksowości badań dogmatycznych wszystkie istotne dla kolektywnych stosunków pracy ustawy. Książka ta to nie tylko przedstawienie obowiązujących przepisów, ale również dorobku judykatury i nauki prawa pracy. Jego znaczna część została uwzględniona w przypisach, co powinno Czytelnikowi ułatwić w razie potrzeby pogłębienie analizy wybranych problemów.

Prezentowany komentarz jest pracą zbiorową, ale nie wspólną. Zgodnie z dyrektywą autonomiczności wyrażone przez Autorów zapatrywania są wyrazem ich indywidualnych poglądów.

W swych założeniach komentarz jest skierowany do szerokiego kręgu Czytelników. Mam tu na myśli zwłaszcza działaczy związkowych, mediatorów, menedżerów, kadrowców, członków organów przedstawicielskich oraz osoby zajmujące się obsługą prawną podmiotów gospodarczych. Żywię nadzieję, że okaże się on użyteczny również w pracy funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości orzekających w sporach pracy. Pomocniczo publikacja ta może być wykorzystana w procesie dydaktycznym na studiach prawniczych i administracyjnych. Ufam, że komentarz ten będzie pożytecznym narzędziem w zgłębianiu wiedzy prawniczej.

Kraków, 24 lipca 2016 r.

Krzysztof W. Baran

Ustawa

z dnia 23 maja 1991 r.

o związkach zawodowych

(tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1881)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Pojęcie związku zawodowego]

- 1. Związek zawodowy jest dobrowolną i samorządną organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych.**
- 2. Związek zawodowy jest niezależny w swojej działalności statutowej od pracodawców, administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz od innych organizacji.**
- 3. Organy państwowe, samorządu terytorialnego i pracodawcy obowiązani są traktować jednakowo wszystkie związki zawodowe.**

- 1.1.** Związki zawodowe to organizacje społeczne zrzeszające ludzi pracy o charakterze korporacyjnym. Są one dobrowolną formą samoorganizacji zbiorowości pracowniczej w stosunkach przemysłowych państw cywilizowanych. Działają w oparciu o statutowo ukształtowane struktury organizacyjne posiadające osobowość prawną. W sferze normatywnej ich status został uregulowany w płaszczyźnie ustawowej, w tym także przez ustawę zasadniczą.
- 1.2.** Konstytucja RP w art. 12 zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych. Tę ogólną dyrektywę precyzuje art. 59. Ów przepis statuuje podstawowe wolności związkowe w stosunkach przemysłowych i ich gwarancje. Konkretnie rzecz ujmując, w ust. 1 zapewnia wolność zrzeszania w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz organizacjach pracodawców¹.

---

¹ Por. W. Sanetra, *Prawa (wolności) pracownicze w Konstytucji*, PiZS 1997, nr 11, s. 2 i n.; L. Florek, *Konstytucyjne gwarancje uprawnień pracowniczych*, PiP 1997, z. 11–12, s. 19; K.W. Baran, *Konstytucyjne aspekty wolności związkowych*, Przegląd Sejmowy 2001, nr 6, s. 4 i n.; M. Tomaszewska (w:) *System prawa pracy*, t. V, *Zbiorowe prawo pracy*, red. K.W. Baran, Warszawa 2014, s. 225 i n. oraz powołana tam literatura; Ż. Grygiel-Kaleta, *Wolność zrzeszania się w związkach zawodowych*, Warszawa 2015, *passim*.

Wolności związkowe² zostały w Konstytucji RP zapisane wśród praw i wolności politycznych³, inaczej niż wszelkie inne prawa i wolności pracownicze, które znalazły się w grupie wolności i praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych. Wolność zrzeszania się w związkach zawodowych została potraktowana przez prawodawcę – mimo swojego socjalnego rdzenia⁴ – jako jeden z wymiarów ogólnie pojmowanej wolności zgromadzeń. Tego rodzaju rozwiązanie w swej istocie wyraźnie nawiązuje do mechanizmów prawnych zadekretowanych w normach prawa międzynarodowego. Mam tu na myśli zwłaszcza art. 22 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167) oraz art. 11 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁵ (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.). W efekcie w ujęciu konstytucyjnym „polityczność” wolności związkowych, zwłaszcza wolności zrzeszania się, należy pojmować jako możliwość zbiorowego oddziaływania związków zawodowych na kształt i funkcjonowanie szeroko pojmowanych stosunków społeczno-ekonomicznych⁶, poprzez upodmiotowienie w relacjach z organami władzy i administracji publicznej oraz pracodawcami. W żadnym wypadku jednak owa „polityczność” wolności zrzeszenia nie może być w państwie demokratycznym pretekstem do przejmowania przez związki zawodowe roli i zadań partii politycznych.

- 1.3. Artykuł 12 Konstytucji RP statuuje nie tylko wolność tworzenia związków zawodowych, ale również przyznaje wolność działania. Jej gwarancje w płaszczyźnie konstytucyjnej stanowią samorządność i niezależność. Bez nich trudno sobie wyobrazić skuteczne prowadzenie działalności związkowej. Z tego też względu zostały doprecyzowane w art. 1 omawianej ustawy. Konkretnie rzecz ujmując, ust. 1 odnosi się do samorządności, zaś ust. 2 do niezależności.
- 2.1. Zgodnie z postanowieniami art. 1 ust. 1 u.z.z. związki zawodowe są podmiotami samorządnymi. Najogólniej rzecz ujmując, jej istota sprowadza się do tego⁷, że organizacja zrzeszająca ludzi pracy samodzielnie określa cele i zasady swego funkcjonowania.

² Por. L. Florek, *Zakres ograniczenia wolności związkowych*, PiP 2000, z. 12, s. 10 i n.; K.W. Baran (w:) *Zarys systemu prawa pracy*, t. I, *Część ogólna prawa pracy*, red. K.W. Baran, Warszawa 2010, s. 670 i n.

³ Por. W. Zakrzewski, *Podstawowe wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela* (w:) *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Lublin 1998, s. 184.

⁴ Por. L. Wiśniewski, *Pojęcie i konstrukcja prawna praw socjalnych* (w:) *Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona*, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997, s. 164–166.

⁵ Por. W. Sanetra, *Wyrok przeciwko Turcji a sprawa Polska*, PiZS 2009, nr 5, s. 3–4; M. Tomaszewska (w:) *System prawa pracy*, t. V, *Zbiorowe prawo pracy*, red. K.W. Baran, Warszawa 2014, s. 232 i n. oraz powołana tam literatura; K.W. Baran (w:) *Zarys systemu prawa pracy...*, s. 673 i n.

⁶ Por. L. Kolat, *Prawo do tworzenia i przystępowania do związków zawodowych* (w:) *Prawa człowieka. Model prawny*, red. R. Wieruszewski, Wrocław 1991, s. 797.

⁷ Por. W. Sanetra, *Wolności związkowe w świetle nowej ustawy o związkach zawodowych*, PS 1991, nr 5–6, s. 17–18; A.M. Świątkowski (w:) *System prawa pracy*, t. V, *Zbiorowe prawo pracy*, red. K.W. Baran, Warszawa 2014, s. 312 i n.; K.W. Baran (w:) *Zarys systemu prawa pracy...*, s. 684 i n.; A.M. Świątkowski, *Karta Praw Społecznych Rady Europy*, Warszawa 2006, s. 277–280.

Samodzielność ta ma dwa zasadnicze wymiary: zadaniowo-programowy oraz normatywno-funkcjonalny. W pierwszym chodzi o samodzielne określenie zadań w postaci celów i programów działania organizacji, w drugim zaś o wyznaczenie struktur wewnątrzorganizacyjnych, zasad i metod funkcjonowania oraz procedur podejmowania decyzji. Przedstawione tutaj ogólne ujęcie istoty samorządności znajduje swe uszczegółowienie zarówno w prawodawstwie międzynarodowym, jak i krajowym.

- 2.2. Na podstawie art. 3 ust. 1 konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 125, załącznik) organizacje pracowników mają prawo opracowywania swych statutów i regulaminów wewnętrznych, swobodnego wybierania swych przedstawicieli, powoływania swego zarządu, działalności oraz układania swego programu działania⁸. Uzupełnieniem tej ogólnej dyrektywy jest również art. 5 konwencji nr 87, na mocy którego wspomniane organizacje mają prawo tworzenia federacji i konfederacji, jak też przystępowania do nich oraz do międzynarodowych organizacji pracowników.
- 2.3. Przedstawione powyżej regulacje zostały inkorporowane do krajowego zbiorowego prawa pracy. W efekcie w systemie ustawodawstwa polskiego samorządność związków zawodowych odnosi się do:
- kształtowania celów i programów działania,
  - kształtowania struktury organizacyjnej⁹,
  - kształtowania zasad reprezentacji organizacji,
  - kształtowania statusu członków,
  - zrzeszenia w strukturach krajowych i międzynarodowych,
  - metod działalności statutowej, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym,
  - zarządzania funduszami organizacyjnymi.

Podstawowym przejawem samorządności związków zawodowych jest swoboda kształtowania celów i zadań. To właśnie ich określenie decyduje o obliczu konkretnej organizacji w stosunkach przemysłowych. Sformułowane w programie strategiczne cele o charakterze ekonomiczno-socjalno-politycznym wytyczają zasadnicze kierunki przyszłych działań. Z reguły chodzi o ochronę praw i reprezentację interesów członków. Szczególną rolę odgrywają w tej materii statuty¹⁰, które poza kwestiami formalnymi szczegółowo

⁸ Por. L. Florek, M. Seweryński, *Międzynarodowe prawo pracy*, Warszawa 1988, s. 130 i n.

⁹ Por. wyrok SN z dnia 14 października 1997 r., I PKN 325/97, OSNP 1998, nr 16, poz. 475.

¹⁰ Por. W. Masewicz, *Ustawa o związkach zawodowych. Ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych*, Warszawa 1998, s. 29 i n.; Z. Hajn, *Charakter prawny statutu związku zawodowego i stosunku członkostwa w związku zawodowym (w:) Stosunki zatrudnienia w dziesięciolecie społecznej gospodarki rynkowej. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej Profesor Barbary Wagner*, Warszawa 2010, s. 131 i n.; J. Szmít, *Charakter prawny statutu związku zawodowego*, Warszawa 2014, *passim*.

Zbiorowe prawo pracy odnosi się do relacji zachodzących pomiędzy reprezentującymi pracowników związkami zawodowymi i organami partycypacyjnymi a pracodawcami i skupiającymi ich organizacjami oraz pomiędzy tymi podmiotami a organami władzy i administracji publicznej.

Komentarz zawiera wnikliwą analizę najważniejszych zagadnień związanych ze stosowaniem aktów prawnych składających się na zbiorowe prawo pracy, takich jak:

- ustawa o związkach zawodowych,
- ustawa o organizacjach pracodawców,
- ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych,
- ustawa o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego,
- kodeks pracy, w zakresie przepisów dotyczących układów zbiorowych pracy,
- ustawa o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji,
- ustawa o europejskich radach zakładowych,
- ustawa o społecznej inspekcji pracy,
- ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników,
- ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Autorzy, komentując poszczególne regulacje, przedstawiają również bogaty dorobek judykatury i nauki prawa pracy w tym zakresie.

Publikacja skierowana jest do działaczy związkowych, mediatorów, menedżerów, pracowników HR oraz członków organów przedstawicielskich. Zainteresuje radców prawnych, adwokatów oraz sędziów orzekających w sprawach z zakresu prawa pracy, a także przedstawicieli nauki prawa pracy.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-264-8708-8

